СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛЕН ПОЛИТЕХНИЧЕСКИ МУЗЕЙ ЗА ПЕРИОДА М. НОЕМВРИ 2025 Г. ДО М. НОЕМВРИ 2030 Г.

Настоящият стратегически план е изготвен на база концепцията на настоящия директор на НПТМ, представена за участие в конкурс, проведен през м. ноември 2025 г.

Основан е на обективните данни за състоянието на фонда, експозицията, екипната обезпеченост, финансовите ресурси и материално-техническа база на НПТМ и филиалът му в гр. Сливен – Музей на текстилната индустрия.

1. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО И ДЕЙНОСТТА НА МУЗЕЯ, ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ НА ФУНКЦИОНИРАНЕТО МУ

1.1.Силни страни:

Към момента НПТМ и филиалът предлагат повече от 22 **образователни програми** в областта на физиката, химията, екологията, текстилните занаяти и др. с познавателен, научно-практически и социално-културен характер. Предназначени са за посетители в различни възрастови категории – от предучилищна възраст до хора над 80 години.

В резултат на успешното участие на музея в различни творчески проекти, финансирани от Министерство на културата /МК/, НФ „Култура“, фондация „Еврика и др. се създават временни и пътуващи изложби както на НПТМ, така и на съвместни – с други музеи и галерии; издават се пътеводители, каталози, рекламни издания, ежегоден детски вестник „Технитарче“, Годишник на музея.

Фондовете на НПТМ са обогатяват и попълват ежегодно – изцяло от дарения. Към момента движимите културни ценности /ДКЦ/ общо за НПТМ и филиала наброяват близо 10 000 инвентарни единици. Постъпленията са между 120 и 150 броя годишно.

Успешните партньорствата са с културни, научни и бизнес институции на регионално и национално ниво: МОН, РУО, БАН, БТА, университети, Център за неформално образование и културна дейност „АЛОС“, Лего клуб „Лебго“, производствени фирми, издателства, фондации, различни агенции и медии. Резултатите от тези партньорства са: тематични изложби, поредица от издания и обучителни курсове, които подпомагат квалификацията на екипа, а също и завишават качеството и броя на предлаганите услуги за публиката.

Научно-изследователската и издателска дейност е също силна страна на музея. За последната година НПТМ е организирал или участвал в над 10 национални и/или международни научно-практически форуми и музейни срещи. Издадени са два нови тома на Годишника на музея пълни годишни течения на музейния вестник „Технитарче“, луксозен каталог и два пътеводителя /за деца и за възрастни/.

НПТМ има финансова стабилност. Възнагражденията на служителите се изплащат в срок, осигурени са и полагащите се социални придобивки. Заложените в бюджетите прогнозни приходи се изпълняват и дори се надвишават, а разходите са в определените лимити. Посещаемостта в музея, както и приходите имат траен ръст от около 10 – 15% годишно.

Добрата популяризация на музея е устойчива и много ефективна част от работата на НПТМ. Съществуващият сайт на музея има повече от 8700 посетители годишно. Фейсбук и Инстаграм профилите са изключително богати, с регулярни публикации, с много посещения и споделяния. Постоянните приятели се увеличават с около 500 души годишно.

Материалната база и условията за труд в музея са добри. За последните години инвестициите в подобряване на материалната база се движат от порядъка между 10 и 20 % от бюджета. Вложенията са предимно в подобряване на експозицията – обособени са 2 пространства за временни изложби, оборудвани с необходимата експозиционна мебел. Изцяло обновен е Демонстрационен кабинет по физика, ново дворно осветление, ремонтирани са 2 от покривните площадки и входните стълбища.

1.2. Основни проблеми:

Основен/съществен проблем за музея са недостатъчния брой налични и използваеми фондохранилища.Тези в сградата на музея в София, в по-голямата си част, са заети от артефакти на бившия музей „Г. Димитров“, останали на съхранение в сградата още през 1992 г. с предоставянето й на НПТМ. Достъпът до фондохранилищата в Панчарево е затруднен през по-голямата част от годината. Теренът е трудно достъпен поради липса на нормален мост над реката, а поддръжката на имотите – почти невъзможна и поради липса на водоснабдяване.

По отношение на сградния фонд във филиала в Сливен – там има необходимост от разширяване на санитарния възел, оформяне на евакуационен изход, частичен ремонт на покривите на две от фондохранилищата.

Обезпечаването на екипа с инженери, физици, химици от години е труден и нерегулярен процес. Съответно, експертизата на служителите, за жалост, не може да покрие цялостното тематично разнообразие. Няма и много възможности за музейна квалификация по история на техниката и природни науки.

2. ВИЗИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ В УПРАВЛЕНИЕТО, ФИНАНСИРАНЕТО, СТРУКТУРАТА И ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ДЕЙНОСТТА НА МУЗЕЯ, МЕХАНИЗМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

2.1.Визия за развитието на музея е свързана обновление и надграждане във всички професионални направления на дейност. Институцията следва да се адаптира все по-добре към изискванията на времето, обществените настроения и очакванията на своите различни публики. НПТМ следва да дава още по-съвременен и добър музеен продукт, като това да се осъществява на принципа на познаване на публиката и на последните актуални виждания в областта на музеологията.

2.2.Стратегически цел е поддържане и развитие на НПТМ като модерен, иновативен и обществено значим музей, чрез увеличаване на капацитета, обновяване на експозицията, опазване на фондовете и разширяване на работата с публиките.

2.3.Очаквани резултати:

В управлението: устойчив баланс между добрите професионални резултати на НПТМ и влаганите ресурси; завишен контрол за спазване на стандартите във всички направления на музейната дейност;

Във финансирането: ефективно разпределяне на финансовите ресурси от бюджета; оптимизиране на собствените приходи; постоянен контрол върху разходите; повече приходи от проекти, дарители и от партньорски инициативи; повече инвестиции в чисто музейни дейности.

В структурата и организацията на работа: запазване на качество на подготовка на екипа; по-добро разпределение на дейности и допълване на компетентностите и в двата основни отдела за поддържане на повече ефективност.

2.4. Механизми за реализиране на очакваните резултати:

В концептуално отношение НПТМ ще продължава да се стреми към това да бъде близък, достъпен и желан от все повече посетители музей. Това ще се постига чрез поддържане на традиционната приятелска атмосфера и полезен диалог с посетителите; чрез модерна грижа и популяризиране на наследството; чрез нови инициативи, които превръщат НПТМ в иновативно културно пространство, обогатяващо преживяванията, знанията, а заедно с това и на всички поколения и видове публики.

В административно/практическо отношение – музеят ще продължава да бъде стабилна и предвидима институция. Това ще се осъществява чрез дългосрочна и краткосрочни програми за развитие с ясно дефинирани приоритети за всеки етап.

3. СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА МУЗЕЯ КАТО КУЛТУРНА И НАУЧНА ОРГАНИЗАЦИЯ И МЯСТОТО МУ В НАЦИОНАЛНАТА МУЗЕЙНА МРЕЖА

Основната тенденция в развитието на НПТМ за периода ще бъде **комплексният напредък на всички музейни дейности** – с различни акценти през отделните периоди.

3.1. обновяването на експозицията на музея, като ще се започне с работа по създаването на нов идеен проект за постоянната експозиция, както и проект за нова концепция и нов тематико-експозиционен план /ТЕП/. Предвижда се тя да стане по-модерна и атрактивна – с включване на повече интерактивни елементи, да се осъвремени съществуващата музейна мебел с по-функционална и по-лесна за обслужване.

3.2. увеличаване популярността на музея чрез обогатяване на съдържанието на профилите в Интернет, а също и увеличаване броя на музейните ценности, представени в електронна среда.

3.3. привличането на нови публики чрез предлагане на нови продукти, а също и в **партньорските инициативи**, осъществявани чрез споделяне на ресурси.

3.4. научното позициониране на институцията -като единствен технически музей в страната, НПТМ ще продължава, както и досега, да бъде организатор на конференции и др. научни събития, свързани с история на техниката и индустрията с акцент най-вече върху българското техническо и индустриално наследство.

4. МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА КОНКРЕТНИТЕ ЦЕЛИ, СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕТО, ОПАЗВАНЕТО И ПРЕДСТАВЯНЕТО НА МУЗЕЙНИТЕ ФОНДОВЕ, НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА, ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И ПОЗНАВАТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ НА МУЗЕЯ

4.1. Музейни фондове

Осигуряването на фондохранилища в сградата на НПТМ може да се реализира ако се пристъпи към освобождаване на заетите от бившия музей „Г. Димитров“ – частично или изцяло. Филиалът в Сливен ще разширява хранилищната си база в бившата Държавна сукнена фабрика, която се намира в непосредствена близост до музея.

НПТМ стопанисва и архивните материали от закрития Музей на архитектурата, който се съхранява в УАСГ . При подновен интерес от страна на Университета и съответно одобрение от страна на МК би могло да бъде предоставен изцяло на УАСГ.

4.2.Мерките за подобряване на научноизследователската работа образователната и познавателната дейност ще са насочени към увеличаване на научните изследвания по различни теми - особено в процеса на подготовка на нова концепция и ТЕП за постоянната експозиция на музея, музеоложки и маркетингови проучвания за потреблението на музейните услуги; подготвяне на нови научно-образователни програми и подходящи дидактически материали, както в събиране и обобщаване на опита на колеги от гилдията, които в своите музеи се занимават с теми от сферата на НПТМ.

5. ФОРМИТЕ И МЕХАНИЗМИ НА РАБОТА ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА ПУБЛИКАТА

Те ще бъдат свързани с разнообразяване на образователни програми не само в посока – история на техниката и науката, но и с поглед към новите технологии; обогатяване практиката на изнесените занимания – с акцент за деца и ученици със СОП и възрастни хора със специални потребности.

6. КАДРОВО УПРАВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

То ще се постига чрез: равнопоставено общуване между ръководството, служителите и профсъюзните им представители; справедливата оценка за постиженията и пропуските на всеки; чрез предоставянето на възможности за творческа изява и насърчаване с финансови поощрения, възможности за публикуване на постиженията и др.

7. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ СРЕДСТВА

Една от възможностите за увеличаване на посещаемостта и осигуряване на допълнителни средства за музея е разнообразната изложбена програма от собствени, гостуващи и/или пътуващи временни изложби, от входни билети, от сувенири и издания, а също и от музейни услуги, когато такива се реализират самостоятелно или с други институции.

Най-ефективният начин за генериране на повече финансови средства за осъществяване на същинска музейна дейност е участието в национални и/или международни проекти.

8. ПЛАН ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА ИНСТИТУЦИЯТА В ДИГИТАЛНА СРЕДА

Като официален и най-представителен източник на информация и реклама за музея – **сайтът** ще продължи да функционира и да бъде от полза на публиките, а също и на екипа на музея - като обратна връзка.

Блогът, като част от сайта, ще продължи с представянето на музейни колекции и разкази за история на техниката**.** Той ще се обогатява поетапно и с 3D изображения на избрани дкц от фонда на музея.

Профилите на НПТМ в **социалните мрежи** с акцент младите хора – семейната, детска и младежка аудитория, които са и основните потребители на дигитални услуги.

При реализиране на съвместния проект с БТА, ще се даде възможност на публиките на музея и на БТА да се запознаят с различните технически средства, използвани за създаване и разпространение на новините.

Филиалът в гр. Сливен има собствено присъствие в дигиталното пространство – собствен сайт и Фейсбук профил.

9. ЕТАПИ НА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ПЛАН;
ПЪРВИ ЕТАП 2025 – 2028 Г.:

1.Експозиционна дейност и работата с публиката: Обновяване и разширяване на тематиката на образователните програми за различните целеви групи посетители и създаване на нови

временни/мобилни изложби; Отбелязване на 70-тата годишнина от създаването на НПТМ и 40 години от създаването на филиала – Музей на текстилната индустрия; анкети с публиката и проучване на нейните предложения и очаквания за бъдещата обновена експозиция; издаване на специализирано детско издание „Политехнически разкази“ с героите от блога на музея - Поли и Техно.

2. Проектни дейности:

2.1.работа по създаване на концепция и ТЕП за нова постоянна експозиция на НПТМ в София: Създаване на новата тематична структура; изготвяне и обсъждане на идейни проекти за пространствена трансформация и използване на повече интерактивни елементи; привличане на рецензенти, подготвяне на изискуемата документация и при готовност – процедури по приемането и утвърждаването на спомената концепция.

2.2.Изпълнение на дейностите по съвместния проект с БТА „Светът на новините“ по Оперативна програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. / приоритетна ос „Интегрирано градско развитие“ / в периода 2026 – 2028 г.

3. Рекламна дейност: визуална трансформация на пространството откъм ул. „Опълченска“; обогатяване на асортимента на музейния щанд; нови издания, рекламни материали и публикации в сайта, социалните мрежи и блога на НПТМ; пореден Годишник на НПТМ; работата с туристическите центрове и с партньорите от сферата на образованието, бизнеса, медиите, местните общности и т.н., с цел популяризиране новостите в музея и привличане на нова публика.

4. Обезпечаване на екипа с акценти върху: запазване състава и бройката, т.е. – да няма намаляване на постоянните щатни служители; повече творчески инициативи, които да се осъществяват екипно с цел поддържане на добрите професионални стандарти в група/екип, а не само индивидуално; запазване на ежегодните социални придобивки.

5.Фондохранилища и Фондова работа: срещи с представители на Съюза на антифашистите и Международната фондация „Г. Димитров“ за постигане на съгласие за преместване на част от фонда на бившия музей „Г. Димитров“ в новореставрирана къща в двора на НПТМ с цел освобождаване на помещения, необходими за фондохранилища на НПТМ.

6. Материална база: ремонт на санитарния възел в музея в Сливен; дооборудване на новото хранилище на МТИ.

7. Административна и финансова дейности: съобразяване с промените на нормативната уредба и отразяването им в нови/актуализирани вътрешни правила, вътрешни правилници и др. документи; спазване на финансовата дисциплина посредством регулярен контрол.

ВТОРИ ЕТАП 2028 – 2030 Г.

Поради отдалечеността във времето, за втория етап са описани само предвидими и особено необходими действия, предимно от компетенциите на екипа на музея и/или изпълними при наличието на по-мащабно финансиране.

1. **Експозиционна дейност и работата с публиката:** при финансова възможност начало на изпълнение на новия ТЕП за постоянната експозиция; обогатяване на Демонстрационния кабинет по физика и Детския кът с нови интерактивни модели; техно-изложения по различни

теми; представяне на фирми, произвеждащи съвременни технически изделия; представяния на книги на известни учени, на световни открития и т.н.

2. Проекти и нови инициативи за: изложби, за пътуващи програми от вида „музей в куфар“, за музейни сувенири, по възможност – участие и в международни партньорски инициативи; разширяване на партньорската мрежа с оглед обновяване вида и тематиката на специалните събития и празници в музея, нови издания, научни и музейни форуми и много други.

3. По отношение на фонда и фондохранилищата: при невъзможност/нежелание за освобождаване на заетите помещения от фонда от бившия музей „Г. Димитров“ и експонирането им/съхранение в реставрираната къща-близнак – ще бъде предложен на МК и други заинтересовани страни вариант на решение на казуса чрез пренасочване на колекциите на този фонд към сродни специализирани институции и музеи; По отношение на фондохранилищата в база ВЕЦ „Панчарево“ ще се търсят възможности и съдействие от район Панчарево за изграждане на нов мост над реката, който да осигури нормален достъп до музейните хранилища, както и възможност за възстановяване на водоснабдяването в имота.

4. Дигитализация на ДКЦ: Максимално използване на дигитални платформи и достъпна електронна среда с цел популяризация на музея и ДКЦ, а също и с цел – обратна връзка с публиката и съответно по-ефективно планиране на бъдещите музейни събития и инициативи. Поетапно 3D сканиране на всички дкц и използване на изображенията за научни и рекламни цели, дигитални изложби;

5. Материална база: частичен ремонт на покриви на фондохранилищата на филиала в гр. Сливен и изграждане на нов авариен изход.

Изготвил: инж. Светозара Карарадева - директор